

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра екологічного права

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Еколого-правове забезпечення видобування нафти, газу
та інших корисних копалин»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Еколого-правове забезпечення видобування нафти, газу та інших корисних копалин» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021.

Розробники:

Разметаев Сергій Володимирович,
кандидат юридичних наук, доцент
Єрмолаєва Тетяна Вікторівна,
кандидатка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри адміністративного права
(протокол № 1 від 31.08.2021 р.)

Завідувач кафедри – Суєтнов Євгеній Павлович, кандидат юридичних наук,
доцент

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	12
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	16
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	16
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	18
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	20
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	21
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	22
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	23

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Еколого-правове забезпечення видобування нафти, газу та інших корисних копалин» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» Рівень освіти – другий (магістерський)	вибіркова	вибіркова
Кількість модулів – 4		Рік підготовки: 2022	Рік підготовки: 2022
		семестр	семестр
Загальна кількість годин - 120		2	2
		Лекції	Лекції
		20 год.	6 год.
		Практичні/ семінарські заняття	Практичні /семінарські заняття
		20 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		80 год.	110 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 - 4, самостійної роботи студента - 6 - 8.		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових знань про правове регулювання порядку видобування нафти, газу та інших корисних копалин суб'єктами, що здійснюють господарську діяльність, вивчення вітчизняних та зарубіжних підходів до розуміння змісту ліцензування, лімітування та інших дозвільних процедур, вироблення основних умінь і навичок застосування гірничого законодавства, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок діяльності правника.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань про інститут гірничого права, його змістовне наповнення;
- опанування інструментарієм інституту правового регулювання порядку видобування нафти, газу та інших корисних копалин, базовими категоріями гірничого та екологічного законодавства;
- визначення актуальних проблем правового регулювання порядку видобування нафти, газу та інших корисних копалин та напрямів сучасних наукових досліджень цього інституту;
- аналіз і дослідження прикладних проблем порядку отримання дозволів на використання надр, розробки гірничого відводу, оцінки запасів родовищ корисних копалин тощо:
- наведення характеристики класифікації запасів та ресурсів корисних копалин та їх державного обліку і державної експертизи:
- розвиток навичок і умінь застосування норм гірничого та екологічного законодавства з урахуванням європейських стандартів і принципів діяльності енергетичного законодавства Європейського Союзу.

Пререквізити: екологічне право, земельне право, господарське право, право регулювання використання надр.

Кореквізити: право спеціального природокористування, дозвільно-ліцензійна процедура, правове регулювання екологічної безпеки, охорона надр.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1.	Оцінювати природу та характер суспільних відносин у сфері господарського використання надр та видобутку корисних копалин, виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання
РН 2.	Демонструвати знання прав та обов'язків суб'єктів господарювання щодо використання природних ресурсів, правових форм, гарантій захисту та забезпечення їх виконання.

PH-3.	Демонструвати знання прав та обов'язків суб'єктів господарювання щодо використання природних ресурсів, правових форм, гарантій захисту та забезпечення їх виконання
PH-4	Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази, дискутувати зі складних правових проблем адаптації національного законодавства у сфері нафтогазодобування до енергетичного законодавства Європейського Союзу.
PH-5	Системно розуміти значення економічних заходів раціонального природокористування та охорони навколишнього природного середовища в межах економіко-правового механізму природокористування.
PH-6	Демонструвати знання особливостей правового регулювання використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності.
PH-7	Демонструвати знання умов, порядку та особливостей проведення та участі у конкурсі на укладення угоди про розподіл продукції.
PH-8	Демонструвати розуміння змісту правового статусу учасників угоди про розподіл продукції, особливостей участі Держави в цьому процесі
PH-9	Аналізувати змістовне наповнення етапів і стадій конкурсної процедури надання надр у користування, визначати процедурні рішення, що ухвалюються на кожній стадії укладання рішень про надання надр для видобутку корисних копалин.
PH-10	Знати і вміти застосовувати основні вимоги екологічної безпеки при здійсненні використання надр та видобутку корисних копалин під час господарської діяльності.
PH-11	Охарактеризувати процедуру проведення публичних слухань при оцінці впливу запланованої діяльності щодо видобутку корисних копалин.
PH-12	Охарактеризувати процедуру аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами, внесення змін до дозволу користування надрами, зупинення та припинення його дії.
PH-13	Демонструвати знання процедури класифікації запасів та проявів корисних копалин, їх державного обліку, державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин.
PH-14	Розкривати особливості правового регулювання проектування й будівництва об'єктів розробки родовищ корисних копалин, консервації і ліквідації гірничих підприємств.
PH-15	Формувати власне бачення змісту гірничої контрольно-наглядової процедури.
PH-1.1.	Проводити порівняльно-правовий аналіз нормативних актів гірничого законодавства із іншими нормативними актами екологічного права як національного, так і законодавства ЄС.
PH-1.2.	Проводити порівняльно-правовий аналіз нормативних актів гірничого законодавства із іншими нормативними актами екологічного права як національного, так і законодавства ЄС.
PH-1.3.	Прогнозувати вплив різних соціально-економічних факторів на досягнення мети і завдань раціонального використання надр та видобутку корисних копалин в процесі господарської діяльності.
PH-1.2.	Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці, зокрема у сфері використання надр та видобутку корисних копалин.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК9. Здатність працювати в міжнародному середовищі.
- ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.
- ЗК1.1. Здатність вирішувати проблеми інноваційного характеру.
- ЗК1.2. Здатність оцінювати та підтримувати якість результату професійної і соціальної діяльності.
- ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.
- ЗК1.4. Здатність здійснювати медіацію в професійній діяльності.
- ЗК1.5. Здатність до лідерства, відповідальності, ухвалення неупереджених і вмотивованих рішень.
- ЗК1.6. Здатність до безпосередньої самоосвіти та самовдосконалення.

Спеціальних компетентностей:

- СК-1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для

розв'язання складних задач і проблем у сфері гірничого, екологічного права та міждисциплінарних галузях, а також у разі виникнення ситуацій правової невизначеності у сфері використання надр.

СК-2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України, зокрема у галузі екологічного права.

СК-3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на вирішення практичних ситуацій при регулюванні екологічних правовідносин у процесі роботи за юридичною спеціальністю.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного екологічного права та міжнародних правових систем з правовою системою України та екологічним правом України.

СК5. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію у сфері використання надр.

СК-6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію, роз'яснення, консультації громадянам з питань, що належать до сфери правового регулювання порядку видобування нафти, газу та інших корисних копалин.

СК-7. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності в разі видобування нафти, газу та інших корисних копалин.

СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду при вирішенні правових спорів у сфері використання надр та видобутку корисних копалин.

СК9. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні екологічні (гірничі) відносини.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм екологічного

(гірничого) права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК-11. Здатність надавати характеристику учасникам угоди про розподіл продукції, визначати їх права й обов'язки (повноваження).

СК-12. Здатність навчатися та постійно оновлювати свої знання у галузі екологічного права, бути обізнаним у практиці застосування гірничого законодавства України, основних напрямках його подальшого розвитку в умовах глобалізації.

СК-13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері використання надр та видобутку корисних копалин інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК-14. Здатність демонструвати знання про державний контроль за виконанням угоди про розподіл продукції та порядку оскарження приписів контролюючих органів, орієнтування в проблемах правового регулювання процедури оскарження.

СК-15. Здатність моделювати правові механізми забезпечення виконання угоди про розподіл продукції, в також відповідальність сторін за неналежне виконання своїх обов'язків.

СК-17. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти при дослідженні сутності й змісту правового регулювання порядку видобування нафти, газу та інших корисних копалин.

СК-18. Здатність здійснювати самостійний аналіз законодавства про порядок видобування нафти, газу та інших корисних копалин, з застосуванням особливостей при застосуванні угод про розподіл продукції.

СК-19. Здатність демонструвати уміння інтерпретувати юридичний зміст категорій «гірничий контроль» і «гірничий нагляд».

СК-20. Здатність розуміння юридичного механізму охорони надр під час геологічного вивчення та експлуатації родовищ корисних копалин.

СК-21. Здатність визначати загальні умови поводження з відходами у сфері діяльності пов'язаної з реалізацією угод про розподіл продукції.

СК-22. Здатність обирати належну процедуру оформлення гірничого

відводу та надання земельної ділянки для користування надрами.

СК-1.1. Здатність практичних здібностей у створенні та реалізації проектування розробки родовищ корисних копалин.

СК-1.2. Здатність самостійно готувати проекти угод про розподіл продукції, визначати їх істотні умови.

СК-1.3. Здатність вирішення юридичних колізій у правовому регулюванні використання надр, порядку видобування нафти, газу та інших корисних копалин.

СК-1.4. Здатність демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів, а саме, використовувати юридичну термінологію у процесі професійної діяльності у сфері правового регулювання видобування нафти, газу та інших корисних копалин.

СК1.5. Здатність застосовувати принципи екологічного менеджменту та прийняття управлінських рішень у сфері охорони та використання надр.

Програмних результатів навчання:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних відносин у сфері господарського використання надр та видобутку корисних копалин, виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН 2. Демонструвати знання прав та обов'язків суб'єктів господарювання щодо використання природних ресурсів, правових форм, гарантій захисту та забезпечення їх виконання.

ПРН 3. Наводити переконливі аргументи та надавати консультацій громадянам та суб'єктам господарювання, зокрема іноземним, які бажають інвестувати в Україну шляхом укладання угод про розподіл продукції, в процесі господарської діяльності з використання надр та видобутку корисних копалин, та можливих способів захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання в зазначені сфері.

ПРН 4. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази, дискутувати зі складних правових проблем

адаптації національного законодавства у сфері нафтогазодобування до енергетичного законодавства Європейського Союзу.

ПРН 5. Системно розуміти значення економічних заходів раціонального природокористування та охорони навколишнього природного середовища в межах економіко-правового механізму природокористування.

ПРН 6. Демонструвати знання особливостей правового регулювання використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності.

ПРН 7. Демонструвати знання умов, порядку та особливостей проведення та участі у конкурсі на укладення угоди про розподіл продукції.

ПРН 8. Демонструвати розуміння змісту правового статусу учасників угоди про розподіл продукції, особливостей участі Держави в цьому процесі.

ПРН 9. Аналізувати змістовне наповнення етапів і стадій конкурсної процедури надання надр у користування, визначати процедурні рішення, що ухвалюються на кожній стадії укладання рішень про надання надр для видобутку корисних копалин.

ПРН 10. Знати і вміти застосовувати основні вимоги екологічної безпеки при здійсненні використання надр та видобутку корисних копалин під час господарської діяльності.

ПРН 11. Охарактеризувати процедуру проведення публичних слухань при оцінці впливу запланованої діяльності щодо видобутку корисних копалин.

ПРН 12. Охарактеризувати процедуру аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами, внесення змін до дозволу користування надрами, зупинення та припинення його дії.

ПРН 13. Демонструвати знання процедури класифікації запасів та проявів корисних копалин, їх державного обліку, державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин.

ПРН 14. Розкривати особливості правового регулювання проектування й будівництва об'єктів розробки родовищ корисних копалин, консервації і

ліквідації гірничих підприємств.

ПРН 15. Формувати власне бачення змісту гірничої контрольно-наглядової процедури.

ПРН 1.1. Проводити порівняльно-правовий аналіз нормативних актів гірничого законодавства із іншими нормативними актами екологічного права як національного, так і законодавства Є .

ПРН 1.2. Володіти навичками критичного та системного аналізу тенденцій розвитку права використання надр та видобутку корисних копалин в господарській діяльності у контексті сталих та формалізованих практик розвитку сфери екологічних правовідносин на національному та міжнародному рівнях.

ПРН1.3. Прогнозувати вплив різних соціально-економічних факторів на досягнення мети і завдань раціонального використання надр та видобутку корисних копалин в процесі господарської діяльності.

ПРН 1.4. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці, зокрема у сфері використання надр та видобутку корисних копалин.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні положення правового регулювання спеціального використання природних ресурсів.

Загальні засади правового регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності. Гірниче право в системі екологічного права. Надра як юридичне поняття та ресурси надр як об'єкт користування надрами. Родовища корисних копалин. Проблеми правового регулювання права власності на надра. Геологічна інформація та право власності неї. Нафтогазовидобувне виробництво - спеціальний вид природокористування. Адаптація національного законодавства у сфері нафтогазодобування до енергетичного законодавства Європейського Союзу. Гірниче й нафтогазове

законодавство. Законодавство України про видобування корисних копалин на підставі угод про розподіл продукції.

Основи дозвільного та договірної регулювання використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності. Поняття користування надрами та їх види. Аукціони з продажу спеціальних дозволів на користування надрами. Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрами. Строки користування надрами та порядок їх переоформлення. Внесення змін до дозволу користування надрами, зупинення та припинення його дії. Проектування розробки родовищ, Оформлення гірничого відводу. Надання земельної ділянки для користування надрами. Проектування й будівництво об'єктів розробки родовищ. Особливості користування природними ресурсами континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони.

Модуль 2. Правове регулювання нафтогазовидобувного виробництва на підставі угод про розподіл продукції.

Особливості укладання та виконання угод про розподіл продукції: еколого-правові аспекти. Поняття угоди про розподіл продукції. Учасники угоди про розподіл продукції. Умови за яких ділянки надр можуть надані в користування за угодами про розподіл продукції. Конкурс на укладення угоди про розподіл продукції, істотні умови угоди про розподіл продукції, порядок укладення та реєстрація. Виконання угод про розподіл продукції. Порядок розподілу виробленої продукції. Право власності на вироблену продукцію. Інформація, отримана в результаті виконання угоди про розподіл продукції. Передача прав та обов'язків, визначених угодою про розподіл продукції.

Економіко-правовий механізм використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності. Поняття та принципи економіко-правового механізму природокористування та охорони довкілля. Основні напрями та складові економічного механізму природокористування

та охорони навколишнього природного середовища. Система лімітів використання корисних копалин та лімітів скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище. Відшкодування збитків, завданих порушенням законодавства про охорону надр. Система платежів при користування надрами. Плата за користування надрами для видобування корисних копалин. Збір за участь в аукціоні з продажу спеціальних дозволів на користування надрами. Податки, збори та інші обов'язкові платежі, що сплачуються шд час виконання угоди про розподш продукцій. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин.

Особливості правового регулювання використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності іноземними інвесторами. Поняття та правовий статус інвестора, особливості щодо іноземних осіб. Правові гарантії інвесторам у разі змін у законодавстві. Відносини, що виникають у процесі виконання пошукових робіт, розвідки та видобування корисних копалин, розподілу виробленої продукції, її транспортування, обробки, зберігання, переробки, використання, реалізації чи розпорядження нею іншим чином, а також будівництва та експлуатації пов'язаних з цим промислових об'єктів, трубопроводів та інших об'єктів. Порядок, принципи, правила ведення бухгалтерського обліку за угодою про розподіл продукції, у тому числі валюта ведення бухгалтерського обліку, а також перелік, зміст, форма, порядок складання та подання фінансових звітів за угодою про розподіл продукції. Умови та порядок реєстрації іноземним інвестором представництва на території України. Мовні правила угоди про розподіл продукції з іноземним інвестором.

Модуль 3. Правові питання впливу на довкілля у процесі використання надр

Правові питання забезпечення екологічної безпеки територій і населення у сфері видобування корисних копалин. Законодавчі засади регулювання правовідносин у галузі забезпечення вимог екологічної безпеки.

Юридична природа екологічної безпеки: її поняття, види, суб'єктно-об'єктний склад. Правове забезпечення ризику у галузі екологічних правовідносин. Поняття й характеристика правових заходів щодо забезпечення екологічної безпеки. Поняття НЕС, їх класифікація. Визначення зон НЕС, їх юридична природа. Юридичні підстави, порядок оголошення окремої місцевості зоною НЕС та її правовий режим. Правове забезпечення запобігання й ліквідація НЕС. Правові засади захисту населення й територій у разі загрози й виникнення НЕС.

Оцінка впливу на довкілля запланованої діяльності щодо видобування корисних копалин. Категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля. Правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів. Підготовка суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля. Процедура та правові наслідки громадського обговорення планованої діяльності щодо видобутку корисних копалин.

Правове регулювання поводження з відходами у сфері гірничо-видобувної діяльності. Відходи як об'єкт правового регулювання. Правова класифікація відходів гірничовидобувної діяльності. Правовий режим поводження з відходами. Особливості правового регулювання поводження з: радіоактивними відходами та іншими небезпечними відходами. Правовий режим породних відвалів, хвостосховищ та шламонакопичувачів

Модуль 4. Правове регулювання охорони надр.

Правове регулювання раціонального використання й охорона надр. Правові відносини в сфері охорони надр при видобутку нафти та газу в

України. Класифікація запасів корисних копалин та їх державний облік. Державна експертиза та оцінка запасів корисних копалин. Охорона запасів надр під час геологічного вивчення та експлуатації родовищ корисних копалин. Консервація і ліквідація гірничих підприємств.

Юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері охорони та використання надр. Вирішення спорів. Поняття та загальна характеристика юридичної відповідальності в екологічному праві. Функції юридичної відповідальності за порушення гірничого законодавства: каральна, стимулююча, компенсаційна. Визначення та основні ознаки екологічного правопорушення. Склад та класифікація екологічних правопорушень. Види юридичної відповідальності за порушення гірничого законодавства. Особливості цивільно-правової відповідальності за шкоду заподіяну довкіллю. Особливості розгляду екологічних спорів.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальні положення правового регулювання спеціального використання природних ресурсів.				
		Тема 1. Загальні засади правового регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності.	12	2	2	8
		Тема 2. Основи дозвільного та договірної	11	2	2	7

		регулювання використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності.				
		<i>Разом</i>	23	4	4	15
		Модуль 2. Правове регулювання Нафтогазовидобувного виробництва на підставі угод про розподіл продукції				
		Тема 1. Особливості укладання та виконання угод про розподіл продукції: еколого-правові аспекти.	16	2	2	12
		Тема 2. Економіко-правовий механізм використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності.	12	2	2	8
		Тема 3. Особливості правового регулювання використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності іноземними інвесторами.	9	2	2	5
		<i>Разом</i>	36	6	6	25
		Модуль 3. Правові питання впливу на довкілля				
		Тема 1. Правові питання забезпечення екологічної безпеки територій і населення у сфері видобування корисних копалин.	14	2	2	10
		Тема 2. Оцінка впливу на довкілля запланованої діяльності щодо видобування корисних копалин.	14	2	2	10

		Тема 3. Правове регулювання поведження з відходами у сфері гірничо-видобувної діяльності.	14	2	2	10
		<i>Разом</i>	32	6	6	30
		Модуль 4. Правове регулювання охорони надр.				
		Тема 1. Правове регулювання раціонального використання й охорона надр.	9	2	2	5
		Тема 2. Юридична відповідальність за законодавства у сфері охорони та використання надр. Вирішення спорів.	9	2	2	5
			18	4	4	1
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	20	20	80

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальні положення правового регулювання спеціального використання природних ресурсів.				
		Тема 1. Загальні засади правового регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності.	12	2		10

		Тема 2. Основи дозвільного та договірної регулювання використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності.	12		2	10
		<i>Разом</i>	24	4	4	20
		Модуль 2. Правове регулювання нафтогазовидобувного виробництва на підставі угод про розподіл продукції				
		Тема 1. Особливості укладання та виконання угод про розподіл продукції: еколого-правові аспекти.	19	2	2	15
		Тема 2. Економіко-правовий механізм використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності.	10			10
		Тема 3. Особливості правового регулювання використання надр та видобутку корисних копалин у господарській діяльності іноземними інвесторами.	10			10
		<i>Разом</i>	39	2	2	35
		Модуль 3. Правові питання впливу на довкілля				
		Тема 1. Правові питання забезпечення екологічної безпеки територій і населення у сфері видобування корисних копалин.	12	2		10
		Тема 2. Оцінка впливу на довкілля запланованої діяльності щодо	10			10

		видобування корисних копалин.				
		Тема 3. Правове регулювання поведження з відходами у сфері гірничо-видобувної .	10			10
		<i>Разом</i>	32	2		30
		Модуль 4. Правове регулювання охорони надр.				
		Тема 1. Правове регулювання раціонального використання й охорона надр.	10			10
		Тема 2. Юридична відповідальність за законодавства у сфері охорони та використання надр. Вирішення спорів.	10			10
		<i>Разом</i>	20			20
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	6	4	110

5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Еколого-правове забезпечення видобування нафти, газу та інших корисних копалин» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірку рівня

підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

- впродовж семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 30 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль									Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Модуль №4		Самостійна робота студентів	
п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум		
max 10	max 5	max 15	max 5	max 15	max 5	max 10	max 5	Max 30	max 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.

	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 20	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження. Вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні і практичні висновки.
	15	Основні питання висвітлено поверхнево, висновки не мають самостійного характеру.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок, немає висновків, студент слабо володіє матеріалом роботи.

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 1996. № 47. Ст.256.
2. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2003. № 31 – 32. Ст. 263.
3. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2004. № 51. Ст. 553.
4. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.
5. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09. 2005 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2005. № 43. Ст. 483.
6. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2007. № 29. Ст. 389.
7. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2001. № 13. Ст. 65.
8. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2002. № 3-4. Ст. 27.
9. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 1991. № 29. Ст. 377.
10. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07. 2011 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2012. № 8. Ст. 61.
11. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 1994. № 27. Ст. 218.

12. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2017. № 29. Ст. 315.
13. Конституція України від 28 червня 1996 р., № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141
14. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р., № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3-4. Ст. 27.
15. Кодекс України про надра від 27.07.1994 р., № 132/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 36. Ст. 340.
16. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р., № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 92. Ст. 3248
17. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12. 1984 р., № 8073-X. *Відом. Верхов. Ради Української РСР*. 1984. додаток до № 51. Ст. 1122
18. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р., № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст.131
19. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., № 4356-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
20. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р., № 5403-VI. // *Офіц. вісн. України*. 2012. № 89. Ст.3589.
21. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р., № 1264. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 41. Ст. 546.
22. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України від 21.12. 2010 р., № 2818-VI // *Офіц. вісн. України*. 2011. № 3. Ст. 158.
23. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999 р. № 1039 – XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 44. Ст.391.
24. Про нафту і газ: Закон України від 12. 07.2001 р. № 2665-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 50. Ст. 262.

25. Гірничий закон України від 06.10.1999 р. № 1127-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 50. Ст. 433.
26. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 29. Ст. 315.
27. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 16. Ст. 70.
28. Про відходи: Закон України від 05.03.1998 р. № 187/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 36-37. Ст. 242
29. Про поводження з радіоактивними відходами: Закон України від 30.06.1995 р. № 255/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 27. Ст. 198.
30. Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 р. № 280-р. *Офіційний вісник України*. 2017. № 94. Ст. 2859
31. Про національну безпеку: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.
32. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-ІІ. *Офіційний вісник України*. 2001. № 7. Ст. 268.
33. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13. 07. 2000 р. № 1908-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 42. Ст. 348.
34. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03. 2000 р. № 1550-ІІІ. *Офіційний вісник України*. 2000. № 15. Ст. 558.
35. Про забезпечення доступу до публічної інформації: Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 11.11.2011 р. № 444. *Офіційний вісник України*. 2011. № 95. Стор.181.
36. Про затвердження Положення про участь громадськості у прийнятті рішень у сфері охорони довкілля: Наказ Мінприроди України від 18.12.2003 р. № 168. *Офіційний вісник України*. 2004. № 6. Ст. 35.

37. Про затвердження Порядку залучення громадськості до обговорення питань щодо прийняття рішень, які можуть впливати на стан довкілля: Постанова Каб. Міністрів України від 29.06. 2011 р. № 771. *Офіційний вісник України*. 2011. № 55. Ст. 2210.
38. Про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду і встановлення лімітів використання ресурсів загальнодержавного значення: Постанова Каб. Міністрів України від 10.08.1992 № 459 (в ред. Постанови Каб. Міністрів України від 16.12.2015 р. № 1173) // [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/459-92-%D0%BF>
39. Про затвердження порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами: Постанова Каб. Міністрів України від 30.05.2011 р. № 615. *Офіційний вісник України*. 2011. № 45. Ст. 1832.

Література

Основна література

- Екологічне право: підручник / [А.П.Гетьман, Г.В.Анісімова, А.К. Соколова та ін.]; за ред. А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2019. 552 с.
- Екологічне право України : підручник для студ. вищих навч. закладів/Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.»; за ред. І. І. Каракаша. Одеса: Фенікс, 2012. 788 с.
- Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. К.: ТОВ «Вид-во «Юрид. думка». 2008. 720 с.
- Екологічне право України: Конспект лекцій у схемах (Загальна і Особлива частина): навч. посібник /Балюк Г.І. К.: Юрінком Інтер, 2006. 192 с.
- Екологічне право. Загальна частина (схеми і таблиці) : підручник / А. П. Гетьман, Г. В. Анісімова, В. В. Шеховцов та ін.; за заг. ред. А. П. Гетьмана. Х.: Право, 2015. 342 с.

Екологічне право. Особлива частина (схеми і таблиці) : підручник / А. П. Гетьман, А. К. Соколова, О. В. Донець та ін.; за заг. ред. А. П. Гетьмана. Х.: Право, 2015. 496 с.

Екологічне право в запитаннях та відповідях : навч. посіб. / А.П. Гетьман, Г.В. Анісімова, В.Л. Бредіхіна та ін. ; за ред. А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2017. 208 с.

Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія / А. П. Гетьман, А. К. Соколова, Г. В. Анісімова та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана. Х. : Право, 2014. 784 с.

Костицький В. В. Екологія перехідного періоду: держава, право, економіка (економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні). 2-е вид. К.: Український інформаційно-правовий центр, 2001. 390 с.

Гетьман А. П., Здоровко Л.М. Регіональний екологічний контроль: теорія правового регулювання. К.: Вид-во Інституту законодавчих передбачень і правової експертизи, 2004.

Анісімова Г. В. Теоретичні засади розвитку екологічного законодавства України в контексті природно-правової доктрини: монографія. Харків: Право, 2019. 672 с.

Бредіхіна В. Л. Конституційні засади права громадян на безпечне навколишнє природне середовище / В. Л. Бредіхіна. Х. : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2008. 168 с.

Додаткова література

Євстігнєєв А. С. Екологічна безпека спеціального природокористування в Україні у контексті сталого розвитку: теоретико-правові аспекти : монографія / А. С. Євстігнєєв. Київ: 2018. 494 с.

Механізми та правові норми участі громадськості в процесі прийняття рішень та доступу до правосуддя з питань, що стосуються довкілля / За ред. С. В. Разметаєва. Х.: ВПЦ «Контраст», 2011. 168 с.

Судовий захист екологічних прав громадян України: Довід. для суддів / Краснова М. В., Малишева Н. Р., Шевчук П. І. та ін. К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2001. 178 с.

Кобецька Н. Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики : монографія / Н. Р. Кобецька. Івано- Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 271 с.

Каракаш І.І. Право власності на природні об’єкти та їх ресурси в Україні: монографія. Одеса; Юридична література, 2017. 438 с.

Краснова М. В. Договори в екологічному праві України : навч. посіб. Київ : Алерта, 2012. 216 с.

Краснова Ю.А. Право екологічної безпеки України: теоретичні аспекти: монографія / за заг. ред. В.М.Єрмоленка. К.: НУБіП України, 2017. 589 с.

Черкашина М. К. Юридичні гарантії права природокористування: моногр. / М. К. Черкашина; за ред. Гетьмана А. П. Х.: ФІНН, 2010. 176 с.

Комарницький В. М. Організаційно-правові питання спеціального природокористування: Монографія. Луганськ : ЛДУВС, 2010. 192 с.

Комарницький В. М. Право спеціального природокористування: Монографія. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 424 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс].
Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>

Офіційний сайт Міністерства екології та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/>

Єдиний державний реєстр судових рішень : [Електронний ресурс].
Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>

Рішення Європейського Суду з прав людини щодо України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_9329

Офіційний сайт Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://nlu.edu.ua>

Сайт наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://library.nlu.edu.ua/>

Практика Європейського Суду з прав людини у справах, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища [Електронний ресурс].
Режим доступу: https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Environment_RUS.pdf

СЕНМК

Стандартизований навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни «Екологічне право України» (бібліотека НУЮАУ) URL : <http://library.nulau.edu.ua/>.